

Nota van B&W

Portefeuille M. Divendal
Auteur Dhr. P.J.J. Tromp
Telefoon 5114633
E-mail: ptromp@haarlem.nl
SB/Mil Reg.nr. 2007/121072
Te kopiëren:
B & W-vergadering van 3 juli 2007

Onderwerp

Stopzetten activiteiten project "Biogas Haarlem".

Bestuurlijke context

In 2004 hebben wij subsidie verkregen voor de uitvoer van het project "Biogas Haarlem", dat deel uitmaakt van ons klimaatbeleid. In het project wordt een combinatie van stortgas, dat vrijkomt sinds de afdichting van stortplaats Schoteroog in de Waarderpolder, en biogas, dat geproduceerd wordt in de vergistinginstallatie van de nabijgelegen rioolwaterzuiveringsinstallatie van het Hoogheemraadschap van Rijnland, opgewerkt tot een gasstroom ('groen gas') met de specificatie en kwaliteit van aardgas uit het landelijke aardgasnet. Het zogenaamde groene gas wordt in het bestaande aardgasnet afgezet en middels groencertificaten - vergelijkbaar met groene stroom - op de markt gebracht door een energiebedrijf.

Tijdens de optimalisatie- en ontwerpfase van het project is een aantal knelpunten naar voren gekomen. De belangrijkste knelpunten zijn beschreven in de bijlage. Door deze knelpunten wordt op korte termijn geen positieve beslissing over de bouw van de opwerkinstallatie verwacht. Op basis hiervan besluiten we onze huidige inzet voor dit project stop te zetten. Mogelijk nieuwe initiatieven in de toekomst worden overgelaten aan marktpartijen. Ondersteuning door ons van toekomstige initiatieven zullen we laten afhangen van de mate waarin de waargenomen knelpunten zijn opgelost.

Financiële paragraaf:

De gemeente Haarlem heeft niet direct in het project geïnvesteerd. De afdeling Milieu van de gemeente Haarlem heeft een coördinerende rol gehad in het project en verzorgt ten behoeve van de subsidieverlening de financiële administratie. De tijdsbesteding hiervoor komt gedeeltelijk in aanmerking voor subsidie, het resterende deel komt ten laste van het product Milieuzorg. Met het bevriezen van de werkzaamheden voor van het project "Biogas Haarlem" wordt invulling gegeven aan de taakstelling 2007 van 0.6 fte.

Commissieparagraaf:

Vanwege het algemene belang en eventuele politieke relevantie brengen wij ons besluit ter kennis van de commissie Beheer.

B&W-besluit:

1. Het college stemt in met het stopzetten van de activiteiten "Biogas Haarlem".
2. Met het besluit wordt invulling gegeven aan de taakstelling 2007 van 0.6 fte van het bureau leefomgeving van de afdeling Milieu.
3. De commissie Beheer ontvangt het besluit van het college ter informatie

Knelpunten project “Biogas Haarlem”.

1. Projectbeschrijving.

In 2004 is een project getiteld “Biogas Haarlem” gestart. Het is een voor Nederland uniek project waarbij een combinatie van stortgas, dat vrijkomt sinds de afdichting van stortplaats Schoteroog in de Waarderpolder, en biogas, dat geproduceerd wordt in de vergistinginstallatie van de nabijgelegen rioolwaterzuiveringsinstallatie van het Hoogheemraadschap van Rijnland, wordt opgewerkt tot een gasstroom (‘groen gas’) met de specificatie en kwaliteit van aardgas uit het landelijke aardgasnet. Het zogenaamde groene gas wordt in het bestaande aardgasnet afgezet en middels groencertificaten - vergelijkbaar met groene stroom - op de markt gebracht door een energiebedrijf.

Voor het project “Biogas Haarlem” is door de gemeente Haarlem, samen met de projectpartners Stortgas B.V. (onderdeel van Afvalzorg; de huidige beheerder van stortplaats Schoteroog), het Hoogheemraadschap van Rijnland en de firma Van der Wiel Holding B.V. uit Drachten subsidie verkregen bij SenterNovem, in het kader van de subsidieregeling Duurzame Energie. De rol van de gemeente Haarlem in het project is die van coördinator en zij verzorgt tevens de financiële administratie van het project. Van een directe financiële inbreng in het project door de gemeente Haarlem, anders dan in de vorm van tijdsbesteding, is geen sprake.

2. Knelpunten.

Tijdens de optimalisatie- en ontwerpfase van het project is een aantal knelpunten naar voren gekomen. Door deze knelpunten zal op korte termijn geen positieve beslissing over de bouw van de opwerkinstallatie worden verwacht. De belangrijkste knelpunten zijn onderstaand beschreven:

2.1. Gebrek aan stimulering door de overheid van groen gas.

De productie en het gebruik van groen gas als vervanging van aardgas kan in de toekomst alleen succesvol worden als het op grote schaal en landelijk wordt toegepast. Dit is alleen mogelijk als het in de opstartperiode door de overheid wordt gestimuleerd door middel van een regeling die vergelijkbaar is met de MEP-subsidie voor de productie van groene stroom uit de verbranding van biogas in Warmte Kracht Koppelingen (WKK)-installaties. De MEP-subsidie is overigens in het najaar 2006 plotseling stopgezet. Onder de toenmalige regelingen was het financieel veel aantrekkelijker biogas te verbranden in een WKK-installatie om groene stroom te produceren dan op te werken naar groen gas. Dit knelpunt is - onder andere op ons initiatief - aan de orde geweest in de Tweede Kamer en heeft op 18 mei 2006 geleid tot een motie van het lid Van der Ham (D’66) waarin de regering verzocht werd de mogelijkheden voor het stimuleren van groen gas te onderzoeken. Het Ministerie van Economische Zaken heeft toegezegd direct een onderzoek te starten en na het zomerreces de resultaten van het onderzoek te presenteren. SenterNovem is opdracht gegeven Economische Zaken te informeren en adviseren over de noodzaak van stimulering van groen gas. Het advies van SenterNovem is pas recent (januari 2007) uitgebracht. Op 26 maart 2007 heeft de huidige minister van Economische Zaken in een brief aan de Tweede Kamer kenbaar gemaakt dat in het kader van ‘schoner en zuiniger’ besloten zal worden of de productie van groen gas van overheidswege ondersteund zal worden. De timing en mate van stimulering zijn echter nog onzeker.

2.2. Beperkte schaalgrootte van het project.

De grootte van de gasstromen (omstreeks 100 m³/uur stortgas en 200 m³/uur biogas) is wat aan de lage kant om opwerking naar groen gas financieel aantrekkelijk te maken. Door extra biogas (50-100 m³/uur) te produceren kan het financiële plaatje aanzienlijk verbeterd worden. Twee mogelijkheden zijn onderzocht om meer biogas te produceren: 1. co-vergisting van putvetten, die bij derden beschikbaar zijn en 2. inname van rioolslib, dat op andere locaties van Rijnland beschikbaar is. Optie 1

is afgevallen omdat er betaald dient te worden voor de inname van putvetten en omdat er risico's bestaan van de aanwezigheid van ongewenste verontreinigingen in de putvetten. Optie 2 maakt meer kans van slagen maar vraagt nogal wat veranderingen in de bedrijfsvoering van Rijnland en kan daarmee niet op korte termijn worden gerealiseerd.

2.3. Kwaliteit stortgas.

Door het aanzuigen van buitenlucht in de stortplaats bevat stortgas een hoeveelheid stikstof. De membranen in de opwerkinstallatie zijn niet in staat methaan van stikstof te scheiden. Bij een te hoog stikstofgehalte kan de combinatie van het stortgas en biogas niet op de kwaliteit (methaangehalte) van het aardgasnet worden gebracht. Na het bedekken van de stortplaats was het stikstofgehalte van het stortgas vrij hoog. Door de aanzuiging van het stortgas in balans te brengen met de hoeveelheid geproduceerde gas in de stortplaats, is de kwaliteit van het geproduceerde stortgas in de loop van de tijd langzaam toegenomen. Echter, deze toename in de kwaliteit gaat ten koste van de hoeveelheid geproduceerde stortgas. De tegenvallende hoeveelheid stortgas heeft vanzelfsprekend een negatieve invloed op de financiële haalbaarheid van het project. Tevens brengt de mogelijke aanwezigheid van stikstof in het stortgas een risico met zich mee. Bij technische storingen in de aanzuiging van het stortgas kan het stikstofgehalte dermate hoog worden dat opwaardering van het gas naar aardgaskwaliteit tijdelijk niet mogelijk is.

2.4. Financiële compensatie voor inkoop electriciteit.

De investeerder in het project, de firma Van der Wiel Stortgas uit Drachten, heeft berekend dat het financieel het meest gunstig is indien er zoveel mogelijk groen gas wordt geproduceerd. Dit houdt in dat de totale hoeveelheid aan stortgas en biogas in de membraaninstallatie wordt opgewerkt tot gas met de kwaliteit van aardgas (groen gas). Het methaangehalte van het restgas wordt dan dermate laag dat het niet meer in een WKK-installatie kan worden verwerkt. Het restgas, dat wordt geproduceerd uit de opwerkinstallatie, wordt verbrand in een laag-calorische HR-ketel. De warmte die hierbij wordt geproduceerd wordt gebruikt om het vergistingsproces op temperatuur te houden. Op deze manier wordt maximaal rendement uit de combinatie van het stortgas en biogas gehaald. Echter, het nadeel van deze optie is dat met het vervallen van de WKK-installatie elektriciteit ingekocht dient te worden door Rijnland, de eigenaar van de rioolzuiveringsinstallatie. Deze inkoop van elektriciteit bij een energiebedrijf, tegen een relatief hoog tarief, dient door de investeerder financieel gecompenseerd te worden. Hierdoor wordt het financiële rendement van het project te laag.

2.5. Op de markt brengen van het opgewerkte gas.

Met Continuon, de beheerder van het lokale aardgasnet, zijn afspraken gemaakt aan welke kwaliteitseisen het opgewerkte gas moet voldoen om het in het aardgasnet te mogen pompen. Met verschillende energiebedrijven zijn uitgebreid besprekingen gevoerd over de aankoop en het op de markt brengen van het geproduceerde groene gas. Uit de besprekingen is gebleken dat er voor de energiebedrijven aanzienlijke organisatorische en administratieve belemmeringen zijn om het gas af te nemen en op de markt te brengen. Het geproduceerde groene gas kan namelijk onder de huidige omstandigheden en afspraken alleen verkocht worden aan klanten die aangesloten zijn op het lokale gasnet waarop het groene gas daadwerkelijk wordt ingevoerd. Verkoop aan klanten elders (ander lokaal gasnet of elders in het land) is administratief niet mogelijk. Tevens kan het gas alleen geleverd worden aan grote afnemers, waarvan het gasgebruik per uur op afstand kan worden afgelezen (telemetrische aansluiting) en daarmee administratief is vastgelegd. Ook dienen het bij voorkeur afnemers te zijn die over het gehele jaar verspreid gas afnemen, dus niet voornamelijk in de winter vanwege verwarming van gebouwen. Dit is noodzakelijk omdat het opgewerkte gas over het gehele jaar wordt geproduceerd en het energiebedrijf in haar administratie dagelijks moet kunnen verantwoorden dat er een balans is geweest tussen de hoeveelheid ingevoerde groene gas en de hoeveelheid afgenomen gas van haar klanten in het lokale gasnet.